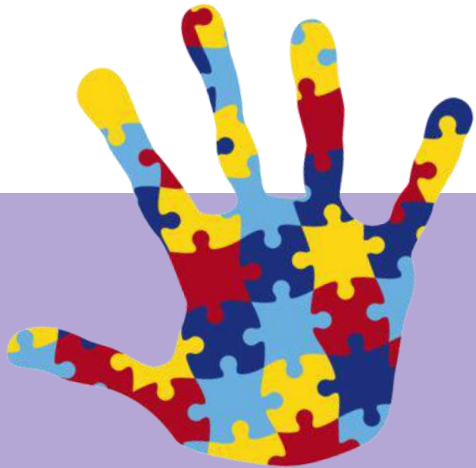

Основні методики корекції та розвитку дітей з РАС

Комунальна установа "Інклюзивно-
ресурсний центр" Жмеринської
міської об'єднаної територіальної
громади

Поведінка, що приносить ушкодження самій дитині

Поведінка: Кусання своєї руки

Характерні риси: Діма, 8 років, рівень розвитку приблизно 4-5 – річної дитини, комунікативні здібності дитини приблизно 2 років. Його рука понівечена в результаті тривалої звички кусати собі руку, коли його спонукають до якоїсь гри або під час переходу від однієї гри до іншої.

Аналіз: Кусання – це спосіб, яким Діма повідомляє про стрес. Йому потрібен інший шлях, щоб сигналізувати про стрес. Ви повинні розпізнати це повідомлення та знайти компроміс.

Навчальна мета: Діма повинен навчитися повідомляти про своє незадоволення іншим способом.

Проблема: Кусання своєї руки

Діти: Уважно спостерігайте за Дімою під час заняття, щоб ви могли втрутитися, перш ніж він почне кусати себе. Швидко схопіть його руку, коли він несе її до рота, відведіть її під стіл і скажіть: "Руку вниз!" Вимагайте, щоб він вам наслідував. Похитайте головою і скажіть: "Ні, не працювати!" або "Ні, хочу цукерку!" - Залежно від того, який у нього настрій. Коли він намагається повторити за вами, погодьтеся і скажіть: "Добре, Дімо, я допоможу тобі" або "Добре, Дімо, ще раз і я дам тобі цукерку".

Поведінка: Б'ється головою об стіл

Дії: Олексій б'ється головою, коли розлючений. Іноді він сердиться на навчальний матеріал, який лежить на столі, іноді на те, що Ви вигадали нову гру або змінили звичний розпорядок матеріалу. Іноді ми просто не знали, чому він лютує. У всякому разі, Ви повинні перервати биття головою, щоб він собі не нашкодів. Під час заняття сядьте поруч із ним. Як тільки він нахилиться вперед і один раз удариться головою, штовхніть його стілець, щоб він втратив рівновагу. 2-5 секунд тримайте стілець у косому положенні, потім поверніть його на місце. Повторюйте це щоразу, коли Олексій б'ється головою. Не лайте і взагалі не розмовляйте з ним, поки стілець перебуває в перекинутому положенні.

Поведінка: Биття по обличчю

Дії: Коли Лена б'є себе по обличчю - це ознака люті. Оскільки вона не розмовляє, Ви можете лише здогадуватися, що приносить їй неприємне відчуття. У всякому разі, обличчя її стає червоним, а биттям вона завдає собі додаткових страждань. Як тільки вона почне бити себе, візьміть її руки, прикладіть до її щоки і скажіть: "Не бити!". Залишіть її потім і допоможіть їй краще впоратися із завданням.

Причина успіху: Коли ви тримаєте її обличчя, ви перешкоджаєте їй бити себе далі. Гучне "Не бити!" збило Лену з пантелику і послужило також тому, щоб перервати цю поведінку. Допомога, що послідувала відразу після цього, під час виконання завдання підтримала альтернативну поведінку, яка несумісна з подальшим биттям.

Переривання діяльності

Проблема: Схоплення з-за столу під час їжі

Характерні риси: Саша 4,5 роки, надзвичайно активний хлопчик. Він розуміє інших, якщо вони розмовляють з ним короткими пропозиціями, але не розуміє мовні пояснення. Прийом їжі сім'єю постійно переривається через поведінку Сашка.

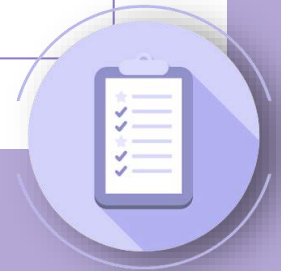
Аналіз: Під час прийому їжі Сашко створює постійну напругу або тим, що постійно потрібно зважати на його витівки, або тим, що потрібно переривати прийом їжі, щоб подбати про нього. Він знаходиться у центрі уваги і він, мабуть, однаково сприймає позитивну чи негативну увагу. Щоб розбити це замкнене коло, необхідно, щоб Ви приділяли йому увагу лише тоді, коли він поводить себе правильно, і щоб Ви прибирали від нього їжу, якщо він не сидить за столом або їсть із чужої тарілки.

Навчальна мета: Сашко повинен навчитися сидіти за столом під час їжі.

Проблема: Схоплення з-за столу під час їжі

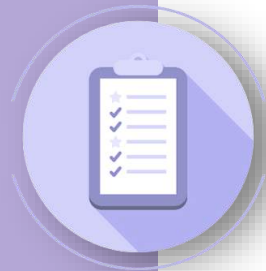
Дії: Посадіть Сашка за стіл так, щоб він зі свого місця міг дотягнутися до своєї тарілки. Якщо він підводиться, то ігноруйте це повністю. Не кличте його і не дивіться йому слідом. Коли він повернеться і сяде, подивіться на нього, посміхніться і скажіть: "Добре ми сидимо і обідаємо". Якщо він спробує взяти щось із тарілки, не сідаючи, то не говоріть з ним. Натомість поставте його тарілку в центр столу і не давайте йому її, поки він не сяде на свій стілець. Коли всі пообідають, приблизно через 20 хвилин заберіть усі залишки. Не давайте Саші більше нічого їсти, дозволяється лише десерт. Щоб цей захід мав успіх, Сашко повинен чекати до наступного прийому їжі, навіть якщо він ще голодний. Введіть записи про те, як часто він йде з-за столу під час їжі.

Поведінка: Дурість

Дії: Ігноруйте безглузді вислови Григорія, його дурні жести і гримаси. Робіть вигляд, що Ви їх просто не сприймаєте. Продовжуйте вправу, але повторюйте свої вказівки у спрощеній формі. Використовуйте лише одне або два слова, жестами робіть інші вказівки та направте його рухи у правильний напрямок, допомагаючи йому рукою. Похваліть його, як тільки він почне працювати, але залишайтеся незворушними.

Причини успіху: Григорій дуріє тоді, коли втомлюється, або не знає, що робити далі. Як тільки вказівки спростилися і йому було надано допомогу, він відчув себе краще і далі не хвилювався. Збереження спокою та ігнорування безглуздя позбавили підкріплення цієї поведінки.

Поведінка: Дражнити

Дії: Якщо Коля починає дражнити Вас, ховаючи, наприклад, навчальний матеріал, він нібито прокує Вас посваритися з ним, то відхилиться відразу ж назад і покладіть руки на коліна. Скажіть йому, що Ви маєте намір робити з ним після заняття: "Після пограємо з м'ячем". Покажіть на місце в кімнаті, де Ви маєте намір грати з ним. Потім спокійно повторіть свою вказівку, яку він до цього не виконав: "Поклади автомобіль під коробку!". Зачекайте кілька секунд і дайте йому наступний стимул, показуючи йому правильне положення і повторюючи: "Під коробку!".

Причини успіху: У Колі були труднощі в ситуаціях, в яких він не знав, що буде далі. Він почував себе дуже незатишно. Він починав дражнити зазвичай тоді, коли вправа була майже закінчена. Коли йому казали, що буде далі, його поведінка ставала кращою.

Дефіцит поведінки

Проблема: Короткий період уважності, поганий імпульсний контроль

Характерні риси: Павло - надзвичайно жвава 4-річна дитина, яка ще не розмовляє та його мовні здібності відповідають рівню розвитку двох років. Він імпульсивний, відволікається. Він може моментами розуміти прості вимоги, які супроводжуються жестами. Батьки помітили, що він не розуміє, що зробив неправильно, і стає ще неспокійнішим, якщо його карають.

Аналіз: Найкращою можливістю, коли він може навчитися покращити свою уважність і контролювати свою імпульсивність, дають короткі та чітко структуровані заняття, на яких він точно знає, що має робити і що буде після цього. Чітко відчутна організація гри "спочатку працювати, потім грати" показує йому різницю між ситуацією, у якій може робити, що хоче, і ситуацією, якою має тримати під контролем свою активність.

Навчальна мета: Подовжити з 2 до 15 секунд період, коли Павло сидить і концентрує увагу на виконанням завдання

Проблема: Короткий період уважності, поганий імпульсний контроль

Дії: Обладнайте робоче місце так, щоб Павло міг точно бачити, де він має працювати і де може грати. Почніть із простого заняття, яким Павло добре володіє (наприклад, складання картинки з 4-х частин). Покладіть складену картинку на стіл і візьміть одну частину, щоб Павло знову її вставив. Покличте його до столу, допоможіть сісти і попросіть його вставити частину картинки. Похваліть його. Потім відпустіть його. Через 20 секунд покличте його і скажіть повторити завдання. Похваліть і заохочте його знову, відпустіть грати. Коли Павло звикне до цього процесу (приблизно через 60 повторень), подовжіть завдання, змушуючи його вставити дві частини зображення. Вчіть його вставляти всі частини картинки, кожного разу хваліть або заохочуйте його, а потім відпустайте гуляти. Таким чином ви можете продовжити час, коли він працює, перш ніж Павло знову встане. Не подовжуйте завдання, доки він не справлятиметься з короткими завданнями без допомоги.

Агресія

Поведінка: Кусання інших осіб

Дії: Якщо Анатолій раптом вкусить Вас або когось іншого, то відразу ж встаньте, підніміть його вгору (тримаючи під пахвами) і віднесіть його на інший стілець, який стоїть у кутку кімнати. Посадіть його швидко та впевнено на стілець обличчям до стіни. Потім йдіть від нього, нічого не кажучи. Ігноруйте його крик. Поверніться до нього через 10-15 секунд і підведіть його до столу, щоб продовжити роботу, ніби нічого не сталося. Думайте про те, що Анатолій може не зрозуміти Ваших слів і що Ваші лайки, вмовляння чи удари не принесуть успіху.

Проблема: Б'є обличчя дорослого

Характерні риси: Петро - 4-річний хлопчик, рівень розвитку приблизно 18 місяців. Він не розуміє ні мови, ні жестів. Звук бити інших людей по обличчю. Це виявляється тоді, коли від нього вимагають під час занять бути уважним чи зробити щось.

Аналіз: Своїм ударом Петро висловлює незадоволення ситуацією. Це його реакція на підвищену вимогу. Оскільки комунікація є найважливішою навчальною метою для Петра, давайте не відніматимемо у нього можливість висловлювати свої почуття, а покажемо йому інший шлях, щоб заявити про себе. Якщо він зможе проявити свої потреби, то йому не потрібно буде більше бити.

Навчальна мета: Петро повинен навчитися показувати жестом, що він втомився чи перетрудився, і що йому потрібна перерва.

Проблема: Б'є обличчя дорослого

Дії: Завжди, коли Петро хоче вдарити Вас під час заняття, затримайте його руку та скажіть спокійно, але твердо: «Не бити!». Навчіть його іншому знаку для припинення дії (наприклад, горизонтальні, спрямовані убік рух обох рук долонями вниз). Якщо він робить такий знак, то похваліть його, і нехай він робить якийсь час, що хоче. Потім продовжуйте заняття, але виберіть дію, якою він добре володіє. Надайте йому достатньо допомоги і часто хваліть його. Нехай він дає знак про перерву тоді, коли Ви помітите, що він хоче Вас вдарити. Дозвольте йому перервати вправу на короткий час, після того, як він зробить цей знак, щоб він бачив, що Ви його розумієте. Коли Петро навчиться пояснювати під час занять за столом таким чином, навчіть його використовувати цей знак в інших щоденних ситуаціях, коли він почувається перевтомленим.

ВИСНОВКИ

Ряд методичних рекомендацій, які допоможуть попередити небажану поведінку:

- Хваліть дитину за співпрацю, увагу, навіть якщо завдання в дитини не вдалося.
- Поясніть дитині чітко, звертаючись до неї на ім'я, використовуючи фізичну, слухову та візуальну допомогу.
- Слідкуйте за тим, щоб на робочому місці не було безладу та шуму.
- Пам'ятайте, що діти з РАС надзвичайно чутливі та збудливі, небажана поведінка зазвичай говорить про перевтому або збентеження, нерозуміння того, що буде далі.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ

